

Stortingets næringskomité

Vår dato:	18.01.2017
Deres dato:	-
Vår referanse:	674-1707-
Deres referanse:	-

Kommentarer til Meld. St. 11 (2016-2017) «Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon»**Økt matproduksjon og konkurransekraft**

NHO Mat og Drikke mener det er positivt at regjeringen i Meld. St. 11(2016-2017) «Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon» så tydelig vektlegger økt matproduksjon og økt konkurransekraft gjennom hele verdikjeden.

Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes. I verdikjeden er det betydelig gjensidig avhengighet mellom landbruk, mat- og drikkeprodusentene og dagligvarehandelen. Norske mat- og drikkeprodusenter er i stor grad basert på og avhengig av, norske råvarer. En konkurransedyktig industri er en forutsetning for avsetning av norske jordbruksprodukter. Samtidig er gode vilkår for norsk råvareproduksjon avgjørende for den norske mat- og drikkeindustrien.

Jordbrukets avsetningsmuligheter avgjøres i stor grad av mat- og drikkenæringens evne og mulighet til å selge ferdigproduserte produkter til forbrukere i inn- og utland. Utviklingen de siste årene viser at matindustrien i stadig økende grad møter importkonkurranse. Dette gjelder ikke minst den delen av industrien som produserer industrielt bearbeidede jordbruksvarer (RÅK-varer). Det er derfor svært viktig for norsk jordbruk at fremtidig politikkutforming ivaretar og sikrer mat- og drikkenæringens, og dermed hele verdikjedens, konkurransekraft.

Jordbrukspolitikken må sikre mat- og drikkenæringen tilstrekkelig og forutsigbar tilgang på norske råvarer til riktig kvalitet, og til en pris som sikrer bedriftenes konkurransekraft. I meldingen legger regjeringen frem en rekke forslag med mål om å stimulere til økt matproduksjon og styrke konkurransekraften i verdikjeden for mat.

NHO Mat og Drikke er positiv til at man i St. 11(2016-2017) "Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon" legger til grunn en videreføring av et velfungerende importvern, hovedtrekkene i markedsordningen, jordbruksavtaleinstituttet og målet om et landbruk over hele landet.

Forutsigbare og balanserte markeder

Balanserte markeder og en nasjonal markedsbalansering, er viktig for forutsigbarhet og videre vekst og investeringer i den norske mat- og drikkenæringen. For å oppnå dette må markedsbalanseringen være konkurransenøytral, transparent og skape trygghet og tillit blant berørte aktører.

Regjeringen foreslår flere endringer i markedsordningene, utvikling av samvirkebasert markedsbalansering både for korn og egg. NHO Mat og Drikke støtter ikke disse forslagene.

En samlet korn- og kraftfôrbransje har utarbeidet en bransjeenighet om markedsordning for korn. Bransjen ønsker å videreføre dagens markedsordning med Norske Felleskjøp som markedsregulator. NHO Mat og Drikke mener et velfungerende offentlig-privat samarbeid om markedsbalansering er å foretrekke fremfor en statlig løsning, slik regjeringen foreslår, og støtter derfor bransjens forslag.

Tilsvarende har en samlet kjøtt, egg- og fjørfebransje fremmet felles forslag om ny ordning for markedsbalansering, som også omfatter egg. NHO Mat og Drikke stiller seg bak forslaget fra næringen, og støtter ikke forslaget i meldingen om avvikling av samvirkebasert markedsbalansering egg. På samme måte som for kornsektoren, mener NHO Mat og Drikke at det offentlig-private samarbeidet om markedsbalansering også bør videreføres for egg.

Ordningen med råvarepriskompensasjon (RÅK).

Produksjonen av norske RÅK-varer er i all hovedsak basert på norske jordbruksråvarer. Denne delen av matindustrien spiller dermed en viktig rolle for produksjon og sysselsetting i jordbruket. RÅK-ordningen har vært avgjørende for at vi har produksjon av industrielt bearbejdede varer i Norge. Det er viktig at RÅK-ordningen består og at den fortsatt er en del av jordbruksoppgjøret.

Klimasmart matproduksjon

Klimasmart produksjon av råvarene, med lave utslipp pr enhet, er en forutsetning for at foredlingsindustrien skal kunne tilby produkter med et betydelig redusert klimaavtrykk. Derfor mener NHO Mat og Drikke det er helt riktig at regjeringen løfter frem klima som en sentral del av stortingsmeldingen.

Reduksjon i utslippene av klimagasser fra matproduksjonen er et høyt prioritert arbeidsområde for mat- og drikkeprodusentene i Norge. De virksomhetene som produserer mest ressurseffektivt og med lavest utslipp pr enhet, vil ha et fremtidig konkurransefortrinn. Norske jordbruk er blant de ledende på klimasmart matproduksjon. Det gir et godt utgangspunkt når vi skal redusere utslippene av klimagasser i tråd med de nasjonale forpliktelsene.

Karbonlekkasje

Jordbruksmeldingen viser både til rapporten «Landbruk og Klimaendringer» og til NOU 2015:15 Sett pris på miljøet (Grønn skattekommisjon), og legger til grunn flere av forslagene og anbefalingene fra disse to rapportene. Grønn skattekommisjon foreslår et nytt og helhetlig system for karbonprising med lik pris på utslipp i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. For rødt kjøtt foreslår kommisjonen både redusert produksjonsstøtte og en eventuell CO₂-forbrukeravgift.

Både NHO og NHO Mat og Drikke mener at Grønn skattekommisjon legger for ensidig vekt på miljøavgifter, og i for liten grad har vurdert muligheten for karbonlekkasje i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Vi mener derfor det er uheldig at regjeringen i jordbruksmeldingen sier at arbeidet skal baseres på Grønn skattekommisjon. NHO Mat og Drikke mener den grunnleggende forutsetningen må være at nasjonale klimatiltak ikke må føre til karbonlekkasje med bortfall av norsk verdiskaping som resultat.

Usikkerhet og inkonsistens

Det er nå flere politiske prosesser i gang som vil påvirke klimapolitikken og virkemidlene i jordbruket. De viktigste prosessene er felles gjennomføring med EU, vurdering av avgifter på klimagasser fra jordbruket (jfr. avtalen mellom regjeringspartiene og samarbeidspartiene om statsbudsjettet for 2017), og flere ulike tiltak og prosesser som presenteres i stortingsmeldingen. Det er vanskelig å finne en overordnet og helhetlig tilnærming til denne problematikken i de mange politiske initiativene som regjeringen har satt i gang. Dette skaper usikkerhet og er uheldig.

Næringsaktørene vet ikke hvilke forpliktelser, regneregler og vilkår Norge vil tilslutte seg gjennom EUs innsatsbyrdefordeling for klimakutt i ikke-kvotepliktig sektor. For å unngå eventuell

karbonlekkasje, er det avgjørende at valg av virkemidler, omfanget og utformingen av disse, samt tidspunkt for innfasing må sees i sammenheng med hva som gjøres i våre konkurrentland, og særlig i EU. Dette premisset legger både NHO Mat og Drikke og et samlet NHO-fellesskap til grunn.

Bioøkonomien er avhengig av jordbruket og matnæringen

Å opprettholde og videreutvikle jordbruket og matindustrien, er en forutsetning for å realisere Bionasjonen Norge. Vi merker oss at regjeringen, både i denne meldingen og i den nylig fremlagte bioøkonomistrategien la vekt på samarbeid på tvers av sektorene jord, skog og hav for å realisere potensialet i bioøkonomien, slik NHO-fellesskapet tidligere har anbefalt. Dette vil være avgjørende for å løse klimautfordringene og møte fremtidens etterspørsel etter energi, drivstoff, ulike materialer, mat og fôr. Bioøkonomien i Norge sysselsetter allerede i dag 140 000 personer og har en produksjonsverdi på over 300 mrd. kroner (eks. ringvirkninger).

Avløserordningene ferie og fritid

Regjeringen foreslår å avvikle ordningen med tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, og erstatte dette med direkte tilskudd på husdyr. Konsekvensen kan bli mindre avløsning og sysselsetting og svekket kompetanseoppbygging og rekruttering av arbeidskraft. NHO Mat og Drikke forhandler overenskomsten for jordbruks- og gartner næringene, som omfatter avløsere, og er opptatt av at endringer i rammebetingelsene ikke må føre til et mindre seriøst arbeidsliv.

Den unike helsesituasjonen, og det lave smittepresset, i norsk jordbruk og for råvarer til foredling i norsk mat- og drikkeindustri er resultater av et omfattende arbeid for trygg mat og dyrevelferd. Dette er en av de viktigste konkurranseparameterne for norsk mat, og viktig for omdømmet til hele verdikjeden. Norske Landbruketstjenesters (NLT) kvalitetssikring av arbeidstakere er avgjørende for å ivareta hensynet til trygg mat, dyrehelse og dyrevelferd. NHO Mat og Drikke er bekymret for en utvikling hvor den enkelte produsent selv må foreta kvalitetssikring av innleid arbeidskraft fremfor at dette gjøres av NLT.

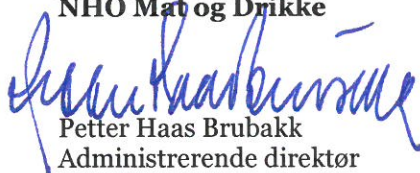
Konkurranseforholdene i verdikjeden for mat og drikke

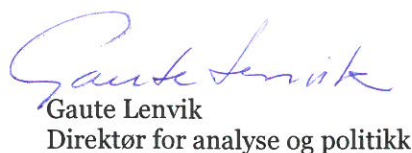
Mat- og drikkenæringen er en del av en verdikjede som preges av få aktører i dagligvarebransjen. Effektiv konkurranse horisontalt og vertikalt i verdikjeden er avgjørende for at markedet for mat- og drikkeprodukter skal fungere optimalt. Det er derfor nødvendig å videreutvikle virkemidler som fremmer konkurranse og høyere effektivitet i næringen.

NHO Mat og Drikke støtter således regjeringens beskrivelse av utviklingen i verdikjeden – søyledannelse og vertikal integrasjon, og at det er bred faglig og politisk enighet om at strukturen og situasjonen er krevende. Den generelle konkurransesituasjonen, mulige tiltak for å bedre konkurransen og effektiviteten er viktige problemstillinger. I denne sammenheng viser NHO Mat og Drikke til, og stiller seg bak Dagligvareleverandørenes forenings merknader til St. 11(2016-2017) "Endring og utvikling – en framtidsrettet jordbruksproduksjon".

NHO Mat og Drikke viser i den sammenheng til de initiativer DLF og vi i fellesskapet har tatt overfor næringsministeren hva gjelder oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak til regjeringen om tiltak på dette området.

Med vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Petter Haas Brubakk
Administrerende direktør

Gaute Lenvik
Direktør for analyse og politikk